

A BÁNYÁSZ

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 12 K. Félévre 6 K.
Negyedévre 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS S. ERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Abonyi-utca 11. Földszint.
TELEFON 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetésük megújításáról gondoskodjanak, mert ha ezt kellő időben megtenni elmulasztják, a lap küldését beszünteti a kiadóhivatal.

Az előfizetési díj beküldésére lapunkhoz postatakarékpénztári befizetési lapokat mellékelünk, amelyek az előfizetési díj bélyeg és költség nélkül beküldhető.

Bányászatunk történelemelőtti jelenségeiből.

Sajátságos, hogy a legöregebb őstermelési ágnak: a bányászatnak története iránt mily kevés fogékonysággal viseltetnek épen maguk a tulajképes szakemberek, olyannyira, hogy nagyobb, szegényszemre, még bányászati főiskolánknak sem jutott eszébe arról gondoskodni, amivel minden szakirányu intézmény kezdeni szereti má hogy t. kiképzendő ifjuság fontos hivatásának legrégebb multjáról, bár népszerű előadások alakjában népszerűtlenül nyerve, kezdhesse meg fontos hivatását. Pedig egyetlen más iparág sem dicsekedhet régibb és a népek életére kihatóbb multtal, mint épen a történeti fejlődésben oly kevésbé vett és hiányosan művelt bányászat. Hisz az Alföld köze székolködő ősembere már rendszeres bányászatként való kőzet- és ásványféleségekből állítólag legbecsesebb háztartási és bányászati eszközeit. A Tokajhegyaljáról forgalomba jött és késpengékre, nyílhegyekre keresett *obridion*, a Kárpátok kristályos palavonulataiból elékerült amfibol, granit, gneisphyllit, quarcitjával és serpentinjeivel valamint az crupció-cleorit diabar, porphyrit, trachyt-bazalt-féleségekkel a jaspisok, calcedonok szarukövekkel, s különösen a kézi őrlőkövek gyanánt használt lyukacsos bazaltlávával, quartzitok és mészkövekkel mind oly tömegesen jelentkeznek, ami szabályszerű bányatermelés és azzal karöltve haladó kereskedelem nélkül el sem képzelhető. Hátha idevesszük a Franciaország krétaképződésű partjainál európaazerte haszná-

latba jutott s oly sokféle tetszetős feldolgozásban jelentkező tűz-köveket s azt a jadeitet, mely ugyan hazánkban ritkaságszámba megy, de amelyet legutóbb, 1908-ban Grác közelében ezer számra gyűjtetett a gráci muzeum s mely azért Európa nyugati szélein is elég gyakori arra nézve, hogy a Pamir-felföldről, Magasásziából kiszámíthatatlan régi időkől ezzel üzött kereskedelem létezését már abból az időtlen-időt meghaladó régmultból beigazolhassa, melyet „történelemelőtti“-nek nevez az irodalom, miután ezen quarc kőzet, melyen kívül más chronologiailag értékesíthető emléket nem hagyott ránk s a történelmi források horizontján is kívül esik.

Mindez már magában meggyőzhet minden gondolkozót afelől, hogy a bányászat története nem szorítkozhatik a fémkorszaknak Európában nem tulságosan magas korára, hanem visszaterjed abba a hajdankorba is, melyet mai haladottságunk magaslatáról egyszerűen kőkorszaknak szoktunk lekicsinyelni. Pedig annak a kevésbé vett „primitív“ kőkori embernek épen a technikai haladás alsó fokán minden irányítás, előképzés, sőt társas érintkezés hiányában a felhasználható eszközök korlátoltságánál fogva vajmi sok fáradságukba, munkájukba, sőt szellemi megerősítésbe kerülhetett az iparilag értékesíthető kőzetek és ásványok felkutatása és amikor minderre hosszú tapasztalati uton juthatott el. Ennek dacára Franciaországban nem egy olyan tűzkőbányahelyet ismernek, mely a kőkori bányászat félreismerhetetlen tanujeleivel lep meg bennünket. Hazánkban az erdélyrészi Érchegység jaspiscarneol és achat-féleségei mellett egy terjedelmes bányáját mutathatjuk be a legkezdetlegesebb, de azért mind e mai napig használatban álló kenyérsütő gyártmányának: az oláhul cestnek, magyarul bajdoirnak nevezett téstaboritónak, aminővel már az egyiptomi hieroglyphen is találkozunk. — Ugyancsak a régi Dáciából sikerült Téglás István közreműködésével Héviz közelében ráakadnunk azoknak a csinos bazalt kéziőrlőknek egyik gyártelepére, melyekkel

le az Alföldig, ki a Tordáig elházalgattak s melyeket a rómaiak is szintugy tovább használtak és készítettek. Azt is biztosra vehetjük, hogy mosott arany termelése már a kőkori ember házi iparágát képezte csakugy, mint az ékszerül alkalmazható csigák, kagylók, avagy a tetszetős gipszlemezek s a fénylő phytirjegecek gyűjtése. S hogy a marhatenyésztés már a sótermelést és az abban szükködő vidékekre való elszállítását is mulhatatlanná tevé, szintén önként értetődik.

Ime, ha tovább nem fűzzük is elmélkedésünket, mennyi példája és bizonyítéka a bányászat legrégebb gyakorlatának már abból az időkből, melyet a murealis bölcsesség a *fémkorszak* előtti időknek keresztelt el.

S ha már mi is, akik ezernyi ezer hivatali és életgond emésztő elfoglaltság közepette ilyen észleleteket tehetünk, mennyi érdekes megfigyeléssel gazdagíthatnák a bányászat legrégebb történetét a helyszinén foglalatosskódó hivatásos bányászaink, akiknek több alkalmuk és élesebb látásuk ez irányban kellő erudició mellett bizonyosan oly messzire bővíthetné hazai bányatelepeink multját, amiüőről ma álmodni is alig merünk.

Felettébb nagy örömmel és köszönettel vendők azért a legjelentéktelenebbnek látszó utbagazítást is, mert meg vagyunk győződve, hogy a bányászok szives érdeklődése és közreműködése rövid idő alatt annyi észlelethez és olyan anyaghoz juthatna, melyből képesek volnának meggyőzni intéző köreinket is, hogy a legrégebb igazolható iparág épen a bányászat s tulajdonképen ennek támogatásával jöhetett létre a Kárpátok hegykoszoruja alá telepedett őslakosság első kapcsolata, kereskedelmi forgalma s mindazon ipari tevékenység, melyért már a kőkori ember bámulatunkat érdemli.

Téglás Gábor.

Áruforgalmunk.*

Előttünk vannak az 1909. év első 11 hónapjának áruforgalmi adatai és ezzel előttünk áll egész vigasztalanságában az ország általános gazdasági helyzete. — Hogy mindjárt a végszámot adjuk: ezen 11 hónap áruforgalma azt eredményezte, hogy 180·7 millió korona bevételi többletünk van. A nemzet vagyonosodási mérlege tehát ugyancsak passiv.

Ez az egy tétel, ez az egy szám: 180 millió behozatali többlet, amely szám a még hátralevő 12-ik hónappal vajmi könnyen 200 millióra lesz

* A „Közlekedés és Közgazdaság” című közgazdasági szaklap ugyancsak ma megjelent száma hozza ezt a cikket. Átvettük lapunk számára, mert valóban fontos, hogy így tanuljuk ismerni az áruforgalmi statisztika adatait. Az így megvilágított adatok szomorú világa erősen érdekli a bányásztársadalmat is és a cikk is erős érv amellet, mily életbevágó fontos feladat az, amire vállalkoztunk, az, hogy gazdasági közvéleményt teremtsünk.

kikerekítve, ugyancsak hangosan beszél. Hangosan szól annak, aki megérti és annak, aki megérteni akarja. De valjon hol vannak ezek a megértők nálunk? Ki foglalkozik nálunk áruforgalmi statisztikával?

Pedig ugyancsak jól felfogott érdekünkben állana, hogy az áruforgalmi statisztika minél szorgosabb olvasmányunk tárgyát képezné. Önhittségünk lelohadna, mert megszűnnék veszedelmes közgazdasági tájékozatlanságunk. Olvasva ezeket az adatokat, megtanulná és belátná az ország, hogy vélt gazdagságunk csak külső cafrang és így haladva, feltartóztathatlanul a tönk felé haladunk. Mint az az ember, aki évente 20%-kal többet költ a jövedelménél, Nem csődbe kerül előbb-utóbb az ilyen ember? És nem csődbe kerül az ország évi 200 millió beviteli többlettel?

Azt lehetne ellenérvül felhozni, hogy a beviteli többlet még nem jelent szükségképen nemzetgazdasági passivumot. Igen, csak az a kérdés, hogy miképen, mely cikkekből, mily szükségletből áll elő ez a többlet. Mert ha pl. behozunk nyers árut, vagy félgyármányt oly célból, hogy ezeket itthon ipariilag feldolgozzuk, ez esetben az ily behozatal semmiesetre se nemzetgazdasági veszteség. De ha élelmiszereket, nyersárúkat, nyersterményeket exportálunk és ez ellenében csakis készárut, kész gyártmányokat, ruházati, fényüzési cikkeket, gépeket importálunk, ez ugyancsak rontja a nemzet vagyoni mérlegét. És a következő számadatok reánk nézve e tekintetben ugyancsak világosan beszélnek.

A hivatalos áruforgalmi statisztika adatai szerint az 1909. év első 11 hónapjában a *bevétel* 1627·1 millió -korona, ugyanezen időszakban a *kivétel* 1446·4 millió korona volt, ennél fogva, amit már bevezetésül kiemeltünk, a beviteli többlet 180·7 millió korona volt. Itt mindjárt megjegyezzük, hogy a bevételből 1194·2 millió korona, a kivételünkből pedig 1083·9 millió korona Ausztriára esett, miért is a beviteli többlet Ausztriából hozánk 110·2 millió korona volt. Lássuk már most a behozatali egyes tételeket. *Szövött árukban* 466·8 millió korona (ebből esik Ausztriára 451·5 millió korona), *pamutárúk* 202·2 millió kor., *gyapotárúk* 124·9 millió kor., *ruházati készárúk* 93·5 millió kor., *bőrárúk* 82·4 millió korona, ugy hogy miután mindezek a tételek az emberi ruházat körébe tartozó cikkeket tartalmaznak, *ruházati árukban, cikkekben és gyártmányokban behozatalunk a mult év első 11 hónapjában összesen 970·1 millió korona volt.* Volt még behozatalunk *vasárúkban* 82·4 millió kor., *gépekben* 53·1 millió kor., *szén* 49·5 kor., és végül a legkülönösebb, a legcsodálatosabb, a mezőgazdasági védvámok nagy diadala, *buzában behozatalunk 84·6 millió korona.* És itt mindjárt épülő tanulságul szembe állítjuk, hogy ugyanezen időszak alatt *buzában a kivételünk 57 millió korona volt* és ebből következik, hogy a *buzabehozatal 27·6 millió koronával meghaladja a kivételt.*

Nem tuloztunk hát, amikor azt mondtuk, hogy vigasztalan közgazdasági helyzettel állunk szemben. Ime, 970 millió koronát, illetve még a 12-ik hónapot is beleszámítva, kerek 1000 millió koronát fizetünk a külföldnek ruházatainkért. 466 millió korona esik *behozott* szövött árukra és 471 millió koronára rug *kivételünk* buzában, lisztben és

hüvelyes veteményekben. Nem hisszük, hogy van még a föld kerekégén ország ily szomorú statisztikával. De hát mit törődünk mi ezzel?

Pedig, ismételjük, törődni kellene. Hovatovább keservesen meg fogja magát boszulni ez a nemtörődomség. Ilyen öldöklő gazdasági viszonyok mellett az ország meg nem élhet. Itt csak egy remedium van. *Iparos állammá kell lennünk.* Azt az 1000 millió korona értékű ruházati cikkeket itthon kell előállítanunk. Hiába akarjuk mi forszírozni a mezőgazdasági termények kivitelét, hogy ezáltal javítsuk áruforgalmunk mérlegét. Ez csak újabb bizonyítéka szegénységünknek. Mert nemzeti vagyonosodásunk mérlege cseppet sem javul azáltal, ha gabonát, lisztet és húst exportálunk és ezáltal aránytalanul megdrágítjuk itthon az élelmiszerek árát, mindezt csupán azért, hogy 1000 milliót fizetessünk a külföldnek ruházati cikkekért. Ha ezt az 1000 millió korona értékű árut magunk állítjuk elő, ez esetben nem szorulunk arra, hogy élelmiszereket exportáljunk. Az ipar fellendülése a legjobb fogyasztója a mezőgazdasági terményeknek. És erre kell törekednünk.

Törvényelőkészítés.

I.

Az ipartörvény módosítása. Véleményünk az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat előadói tervezetére. XII—XIV. kötet. Kiadja a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium.

Az ipar gyakorlásáról, valamint az ipari és kereskedelmi alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat előadói tervezete két részletben azzal küldött meg minden érdekeltségű körnek, hogy a további törvényelőkészítő munkálatok megkönnyítése végett közöljék a tervezetre vonatkozólag véleményüket. A véleménynyilvánítás iránt megkeresett érdekeltség — kevés kivétellel — a hozzá intézett felhívásnak meg is felelt. Sőt még oly körökben is foglalkoztak és pedig igen behatóan, a törvénytervezettel és ez alapon oly körök is előterjesztették véleményüket, melyeknek az, merz céljuk csak igen távoli kapcsolatban áll az ipari élettel, véleménynyilvánítás végett meg sem küldött. Ily módon az érdekeltek felfogását és kívánságait megvilágító igen becses anyag gyűlt össze és áll rendelkezésre, melynek áttanulmányozása alapján megismerhető egyrészt a legtöbb számottevő tényezőnek az ipari rendtartás reformjára és az ipari szociálpolitika terén követendő elvekre vonatkozó felfogása, megállapítható másrészt az is, hogy a törvényhozásnak talán éppen ez a feladata az, melynek ugyszólván minden egyes részlete tekintetében a legellentetesebb, a legszélsőbb felfogásoknak is vannak hívei. Avégből, hogy a széles rétegekben is könnyen megismerhetővé váljék az összes érdekköröknek az ipari rendtartás és az ipari szociálpolitika egyes kérdéseire vonatkozó felfogása, hogy megismerjék így egymásnak álláspontját maguk a közvetlenül érdekelték is, másrészt pedig, hogy könnyebben, méltányosabban és elfogulatlanabban legyen megbíráható a törvényhozónak köteleességszerűen az egyes érdekcsoportok szempontjai fölé emelkedő munkálata, a kereskedelemügyi miniszter elismerésre méltóan járt el, midőn

az egyes érdekkörök állásfoglalása révén rendelkezésre álló anyagot közrebocsátotta. Ez történt meg az elől említett három kötet kiadásával s »A Bánya« szolgálatot vél teljesíteni, különösen a távol vidéki olvasóinak, akik a közzétett három kötethez alig, vagy egyáltalán hozzá nem juthatnak, midőn a bányászatot és vele kapcsolatos kérdéseket illető különféle véleményeket — úgy, amint azok ebben a 3 kötetben olvashatók — egész terjedelmükben ismertetjük. Hogy ez az ismertetés minél eredményesebb legyen, szükségesnek találjuk, hogy a törvénytervezet illető szakaszát is közöljük s azután adjuk a reá vonatkozó egyes véleményeket.

1. Fejezet. Az iparüzési jog általános feltételei.

1. §. E törvény rendelkezései alá tartoznak: 1. a gyáripár, még ha a gyártási üzem valamely ősfoglalkozással kapcsolatban tulnyomó részben az ősfoglalkozással nyert termékek, termények, nyersanyagok vagy félgyművek feldolgozására terjed is ki; 2. a kézműipár; 3. a kereskedelem, ideértve az összes kereskedelmi társaságok üzletkörét, még ha az kizárólag valamely ősfoglalkozási ág üzésére terjed is ki; 4. a bányászattal és kohászattal kapcsolatos mellékiparágak; 5. az állami egyedárúsági cikkek árusítására berendezett üzletek; 6. a kir. kisebb haszonvételek sorába tartozó malomüzlet és az italmérés; 7. vasuti, hajózási, csatorna- és mindennemű hajórakodási vállalatok; 8. komp-, rév- és egyéb rendes vízi átjáró, ugyszintén fauszató vállalatok; 9. a magánintézetek, melyek tulnyomólag iparszerű keresetüzés céljából létesítettnek; 10. minden vállalkozásszerűleg üzött kereseti foglalkozás, amely a 2. §-ban e törvény hatálya alól kifejezetten kivéve nincsen.

Vélemények. Az iparüzési jog általános feltételeit pozitíve és negatíve meghatározni szükségtelen, sőt, hogy ezen meghatározások egymást teljesen fedjék, lehetetlen. A pozitív meghatározás egymaga is rendkívül nehéz. Megtörténhet továbbá az évek folyamán, amidőn újabb és újabb foglalkozási ágak merülhetnek fel, hogy ezek között lesznek olyanok, amelyek kívül esnek egy pozitív fogalom határára, mint a negatív körön, ami ezen speciális foglalkozási ágaknak külön törvényes rendezését fogja maga után vonni. Amennyiben azonban a pozitív meghatározás fentartatnék, szükséges az állami vasművek és gépgyárak felvétele, amelyek tudvalevőleg teljesen hasonló foglalkozást üznek a magánvállalatokkal s amelyekre nézve ennek folytán csak jogos és méltányos, hogy egy iparrendészeti, mint egyéb tekintetben, a magánvállalatokkal egyforma elbánásban részesíttessenek. (Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete.)

A 3. pont következőképpen volna megváltoztandó: »A kereskedelem, ide értve az összes kereskedelmi társaságok üzletkörét, még akkor is, ha ez az üzletkör kizárólag valamely ősfoglalkozási ág üzésére terjed ki.« (Magyar mérnök és építészegylet.)

E pont második része elhagyandó, vagy az itt gondolt társaságoknak megfelelőbb név alá vonásával helyesbitendő, mert olyan társaság, mely kizárólag ősfoglalkozási ág üzésével foglalkozik, nem kereskedelmi társaság. Saját terményeinek eladása nem kereskedelem. (Orsz. magy. bányászati és kohászati egyesület.)

A 4. pontot következőleg kell módosítani:

»4. A kohászati és finomítási oly üzemek és művek, melyek az ezen törvény rendelkezése alá tartozó valamely ipartelepnek kiegészítő részét képezik.« Indoka e módosítási javaslatnak az, hogy kerülni kell a hatósági és illetékességi összeütközést és hogy egy telepen csak egyféle hatóság végezhet felügyeleti jogot és pedig az a hatóság, amely erre leghivatottabb. Oly telepeken tehát, melyeknél a kohászati rész az egésznek csak kiegészítő része, helyes, ha a kohászati rész feletti felügyelet is az iparfelügyelő kezében van.« (Magy. mérnök- és építészegylet; orsz. magy. bányászati és kohászati egyesület.)

Ha az állami monopóliumokat bármily okból továbbra is fenn kell tartani, akkor fel kell tenni és el kell várni, hogy azokat az állam az ipartörvény rendelkezéseinek kiterjesztése (5. pont.) nélkül is annak szellemében és értelmében fogja vezetni. Az ipartörvénynek az egyedáruságra való kiterjesztése tisztán teher azok üzemére nézve, anélkül, hogy abból a közérdeknek bármily előnye is volna. (Matkovits Sándor: Az új ipartörvény tervezet taglalása. Budapest, 1908.)

A közforgalmu géperejü vasuti (7. pont) vállalatok a törvény hatálya alól kivonandók. E vállalatok engedélyezése és teendőik ellátása tekintetében külön törvények, rendeletek és szabályok vannak érvényben és külön hatóság, a vasuti és hajózási m. kir. főfelügyelőség felügyelete alá vannak helyezve, alkalmazottaiknak munkaviszonyát, köteleseit és jogait külön törvények: az 1907. évi 49. és 50. törvények szabályozzák. (M. kir. államvasutak igazgatósága; magyar magánvasutak értekezlete.)

A »csatornavállalatok« kifejezés helyett szabatosabb körülírás céljából »hajózó csatornavállalatok« kifejezést kell alkalmazni (Orsz. középítési tanács; magyar mérnök- és építészegylet)

Kimondandó volna, hogy az okleveles építésszek és bármely szakmabeli okleveles mérnökök nem tartoznak az ipartörvény rendelkezése alá. Az építési és mérnöki foglalkozás ugyanis nem ipari foglalkozás. Az okleveles építésszek és mérnökök tehát a 2. §. 8. pontja alá sorolandók. (M. kir. József-műegyetem tanácsa.)

A házi ipar a 2. §-ban felsorolt kivételek közé veendő fel. (Orsz. magy. bányászati és kohászati egyesület.)

✂ HAZAI HIREK ✂

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök az állami vasgyárak tisztviselői létszámában 1910. évi január 1-től számítandó érvényesül a VIII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába való sorolással: Ladányi József dr. ideiglenes gyárorvost végleges gyárorvossá, Pfaff Guszláv ideiglenes havidíjas mérnökgyakornokot és Müller M. Jenő havidíjas műszaki gyakornokot segédmérnökökké; a IX. fizetési osztály 1. fizetési fokozatába való sorolással: Járdánházy Dániel irodakezelőt hivatalnokká; a IX. fizetési osztály 2. fizetési fokozatába való sorolással: Lukács József ideiglenes havidíjas művezetőt hivatalnokká; a IX. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába való sorolással: Rogendorff Nándor és Zöllner József ideiglenes havidíjas hivatalnokokat ugyancsak hivatalnokká kinevezte.

Hatáskör a bányatársuladák által biztosított munkásoknál. A m. kir. Curia 1909. okt. 14-én 3185/909. sz. a. §-kelt ítéletében kimondotta, hogy: »Az 1907. XIX. t.-c. 82. §-a szerint a munkaadó más esetekben, mint amilyeneket e §. megállapít, az e törvény értelmében biztosítottakkal szemben balesetből kifolyólag kártérítéssel nem tartozik; már pedig a törvénynek ez a rendelkezése minden a törvény értelmében biztosítottakra, tehát úgy az, országos pénztár, mint a bányatörvény alapján létesített társuladák által biztosítottakra egyaránt vonatkozik.«

Réz Géza könyve. Réz Géza, a selmecbányai akadémia jeles tanára, most rendezti sajtó alá »Bányaműveléstan« című munkáját. Az első kötet legközelebb megjelenik.

Új nagyolvasztó. A szabadalmazott osztrák-magyar államvasutársaság resicai gyártelepén új nagyolvasztó épül, mely 2500 métermázsza napi termelésre van konstruálva. E kolosszális termeléshez képest méretei alig nagyobbak, mint az ugyanazon gyártelepen már régóta üzemben álló és 1200 métermázsát termelő olvasztó. Összes magassága a fenéktől az adagoló szintig számítva 28 méter, a 12 fuvóka és a $\frac{1}{2}$ atmosferányi légnyomás, amelylyel dolgozni fog, az aránylag kis méreteket érthetővé teszik. Az új olvasztó, mely jelenleg kifalazás alatt áll, naponta mintegy 5000 métermázsza ércet, 1200 métermázsza ércövet és 3500 métermázsza kokszot fog igényelni. Ezen rengeteg adagolása tisztán mechanikus uton, elektromos daru és adagoló vedrek segítségével fog történni. Az olvasztó torka az érc tartányokkal ugyanis hiddal van összekötve, amely hidpályán egy 100 métermázsza emelőképeséggel bíró elektromos daru mozog. Az ércel, kokszszal vagy eleggyel megrakott vedreket a daru macskája az olvasztó torkára szállítja és ott automatikusan kiüríti, midőn egy adaghoz szükségelt mennyiség a harangban összegyűlik, az ugyancsak elektromosan súlyeszthető harang az anyagokat az olvasztóba bocsátja. Miután a harang az adagoló daruról kormányozható, az olvasztó torkán egy ember sem lesz jelen s az egész adagolást egy ember, a daruvezető fogja végezni. Tekintve ama körülményt, hogy adagoló veder cirka 25 m³ anyagot képes befogadni, elgondolható, minő gyorsan és minő precizitással kell, hogy történjen ez az adagolás, mert a darunak minden 4 percben egy ily vedret az olvasztó torkára kell szállítani, ott kiüríteni és visszahoznia kell, közben pedig mintegy 150–200 méter utat megfutni. Az új olvasztóba a szelet elektromosan hajtott turbó-fuvó (Gutehoffnungshüttel-rendszer) fogja szolgáltatni 12 fuvókán keresztül, amelyek végnyílása 150 mm. Az egész olvasztó hengerelt páncéllemezzel van borítva, két salakcsapolóval és egy vascsapolóval bir. A rendkívül erélyes hűtés befalazott hűtőszekrényekkel van biztosítva. Mint értesülünk, az olvasztó már ez év márciusában üzembe jön, amikor is a resicai olvasztók naponta 5000 métermázsza nyersvasat lesznek képesek termelni.

A kazinci köszénbánya részvénytársaságunk 1909 november 29-én tartott közgyűlése által hozott következő határozatokat jegyezte be a budapesti törvényesek: — I. Az 1877. évi november hó 13-án tartott rendkívüli közgyűlés által elhatározott, de eddig nem foganatosított alaptőkefelemelés, mely szerint a társaság alakulásakor 1,000,000 koronában meghatározott alaptőkéje 1000 darab, egyenként 200 korona névértékű előmutatóra szóló új részvénynek kibocsátása által 200,000 koronával való felemelése tervezetett, hatályon kívül

helyezték. — II. A részvénytársaság 5.000 darab, egyenként 200 korona névértékű, előmutatóra szóló részvényre osztott 1.000.000 korona alaptőkéje, a részvények mindegyike névértékének 150 koronára való lebélyegezése által 750.000 koronára leszállítatik. — III. Az ilyképen leszállított alaptőkéje 1.860 darab, egyenként 150 korona névértékű, előmutatóra szóló új részvénynek kibocsátása által 279.000 koronával ismét felemeltetik. — IV. Az alapszabályok 6-ik §-a módosított. Ezen módosított alapszabályok szerint a részvénytársaság ez idő szerinti tényleges alaptőkéje 1.029.000 korona, mely 6.860 darab, egyenként 150 korona névértékű, bemutatásra szóló részvényre oszlik.

Petrozsény virilistái közt második helyen szerepel Róth Flóris bányaigazgató 1628 K. adóval. Virilista még Henrik Viktor bányagondnok is 560 K adóval.

Dinamitmerénylet egy bányatiszt ellen. Nagybányáról jelentik lapunknak: A napokban ismeretlen tettes dinamitot helyezett el Kriszt Gyula bányatiszt lakásának ajlakába. A dinamit az ablakot szétrombolta s Krisztet fején és bal szemé fölött súlyosan megsértette. A szobában levő Kriszt anyja, valamint a ház előtt elmenő katoná is súlyosan megsebesült. Azt hiszik, hogy a dinamitmerénylet bosszu műve, mert Kriszt szigorúságáról ismeretes. A csendőrség nyomozza a tettest.

Műkedvelői előadás Annavölgyben. Az annavölgyi »Bányászifjak Olvasóköre« f. hó 26-án táncestélytel egybekötött műkedvelői előadást rendezett. Szinre került az »Idegesek« c. vígjáték s az »Ein Duell« c. bohózat. Az iskolások karácsonyfa ünnepélye január 6-án volt. A nővendékek karácsonyi pásztorjátékokat mutattak be.

Merénylet a magyar ipar ellen. Bukarestben egyik legkiválóbb ipari vállalatunkat, a *Ganz-féle villamossági részvénytársaságot* kizárták egy pályázatból azzal a ki nem mondott, de eléggé kiérzhető tendenciával, hogy ~Bukarestben nem kívánnak semmi kapcsolatot a magyar iparral. A Ganz-féle villamossági részvénytársaság, amelynek gyártmányai a tengeren túl is elismerést szereztek a magyar iparnak, a bukaresti városi üzemű lóvasutnak villamos üzemre való átalakításánál aziránt tapogatódzott, hogy nem vehetne-e részt szintén abban a nemzetközi pályázatban, amelyet e munkálatok kivételére kiírtak. Bukarest város polgármestere azt a meglepő értesítést adta a Ganz-gyár képviselőjének, hogy ez a gyár nem *kaphatja* meg a megbízatást. A polgármester korábbi szállításoknál fölmerült állítólagos differenciákkal okolta meg ezt a kijelentését, de puhatóldzásai révén megtudta a gyár kiküldötje, hogy a visszautasító magatartás oka a kereskedelmi szerződés megkötésének a magyar kormány részéről való halgatása. Mindenesetre megszívlelni való adat ez arra, hogy milyen káros következményei vannak a magyar ipar kiviteli érdekeire nézve a Balkán államokkal való szerződéstelen állapotnak.

Erősáramu elemek gyártása. Részvénytársaság erősáramu elemek gyártására cég alatt új vállalat alakult Budapesten, melynek alaptőkéje egy millió K összegben állapított meg, célja pedig a részvénytársaság által megszerzett Benkő István erős villamosáramu elemek gyártására vonatkozó magyar és osztrák szabadalmainak és a Szerbia, Bulgária és Görögországra vonatkozó gyártási jogoknak kereskedelmi értékesítése. Az alakuló közgyűlés az igazgatóság tagjaivá megválasztotta gróf Andrássy Sándort, Benkő Istvánt, Egry Mártont, báró Hatvány Károlyt, gróf Szápáry Lászlót, gróf Sztáray Sándort és gróf Zichy Gézát.

Árlejtés vasércterményekre. Dobsina város árlejtést írt ki a város tulajdonát képező vasércterményekre

A szerdán megtartott versenytárgyalás meddő maradt mert a vaskő olcsósága mellett is el nem fogadható árakat ígértek. Egyetlen ajánlattevő Coburg herceg uradalma volt, mely azonban a kikialtási árat: 70 fillért nem volt hajlandó megadni s így új versenytárgyalást tőztek ki.

Bányatűz. A baglyasaljai északmagyarországi bányatársulathoz tartozó Albert-aknában ismeretlen okból f. hó 19-én éjjel tűz támadt. Szerencsére sem emberben, sem állatban kár nem esett, egyelőre a munka szünetel.

Az Olaj- és vaselin-művek, ezeltől Wasserfuhr és társai r.-t. 1909. évi mérlegét 6702 K veszteséggel zárta le. A 380.000 K részvénytőkéből 303,062 K-t befektetésekre és felszerelésekre fordítottak. Az adósok 149,797 K-val, az árukészlet 89,515 K-val vannak felvéve, a mivel szemben a társaság 178,929 K hitelt vett igénybe.

Műszaki fiókraktár. A „Standard“ műszaki kereskedelmi részvénytársaság erdélyrészi vevőinek kényelmére Brassóban fiókraktárt létesített, melynek vezetésével Róth S. bízott meg.

A jóhírű Kachelmann gyárnak eddig is beltagja volt Kachelmann Oszkár, akinek erős üzleti képességeit teljes mértékben igénybe kívánja venni a viháney gyár, mely most van legerősebb fejlődésében. A gyár cégét eddig ugyanis csak Kachelmann Károly jegyezte, de — mint értesülünk — ezentul Kachelmann Oszkár is jegyezni fogja.

A selmezbányai bányászati és erdészeti főiskola tanácsának előterjesztésére — mint ez: „A Bánya“ már megírta — a vegytani, bányászati és erdészeti tanszékek elhelyezésére új épület építenek a mostani épület mellé. Az új épület terveit Czajhán János építész dolgozta ki és azok alapján a pénzügyminiszter tavasszal adja vállalatba az építést.

Harkorts'che Bergwerke und chemische Fabriken zu Schwelsen und Harkorten, Gotha. Ez a hosszunevű cég voltaképen az anyaintézete a „Rudai 12 Apostol bányatársulat“-nak, amit jellemzőbb rövidséggel inkább „Harkorts'che Gesellschaft“-nak mondanak nálunk is. Amint a „Berliner Tageblatt“ jelenti, erdélyi műveinek aranyprodukciója (die Goldproduktion der Werke in Siebenbürgen) 1909. decemberében 152.127 grammot tett ugyanazon év novemberének 153.074 grammnyi termelésével szemben. Ez 1908. decemberében csak 135.933 gramm volt. 1908. július 1-től dec. végéig az összes termelés 782.091 grammra ruggott. — Mi csak arra vagyunk kíváncsiak, miért ne lehetne mindez Magyarországon „is“ közzétenni? Miért kell nekünk — igaz, hogy elsődrendű — németországi napilaphoz fordulnunk, ha a kérdéses bányatársulatról informálva akar lenni a magyar bányásztársadalom?

Köszénforgalom. A magy. kir. államvasutak vonatmentén fekvő köszénbányák a december hó 5-től december hó 11-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 15.383 kocsirakomány szenet adtak fel, 978 kocsirakománnyal többet, mint előző héten és 1840 kocsirakománnyal többet, mint a mult év hasonló (XII. 6-tól XII. 12-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2547 vasuti kocsit raktak meg: 163 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján. A december hó 12-étől december hó 18-áig terjedő héten pedig hat munkanap alatt, összesen 16.060 kocsirakomány szenet adtak fel, 777 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 1886 kocsirakománnyal többet, mint a mult év hasonló (XII/13-tól XII/19-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2676 vasuti kocsit raktak meg: 129 kocsival többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

Az angol szén-árak december hó 4-én következők voltak: legjobb walesi gőzkazán szén 4.02 dollár, másodrendű 3.84 dollár, harmadrendű 3.66 dollár, legjobb monmouthshire-i 3.48 dollár, másodrendű 3.36 dollár, legjobb kazánszén 2.28 dollár, másodrendű 1.92 dollár hosszú tonnánként, helyi hajóállomás, cassa conto 30 nap, 2½ százalék diskonto.

A németországi széntermelés október végéig a következő volt tonnákban kifejezve:

	1908	1909	— kevesebb + több
köszén	124,560.567	124,511.118	— 1,949,449
barnaszén	55,086.244	55,762.053	+ 675.809
együtt	178,646.811	179,373.171	— 273,640
kösztermelés	17,650,854	17,637,527	— 13 328
brikett „	15,277,972	15,526,980	+ 249.008

Az 1909. évi 10 hónapban termelt brikettből 12,321.072 tonnát barnaszénből vagy lignitből állítottak elő.

Németország 10 havi szénforgalma 1909. évi október hó végéig tonnákban kifejezve a következő volt:

	kivétel	bevétel	+ kivétel
köszén	19,064.296	9,891.418	+ 9,172.878
barnaszén	28.793	6,804.261	— 9,775.467
kösz	2,818.939	550.464	+ 2,267.930
brikett	1,308.939	147.030	+ 1,161.909
együtt	23,220.323	17,393.073	+ 5,827.250
1908-ban együtt	21,735.259	18,545.549	+ 4,189.710

Alaska bányatermelése 1908-ban 19,600,000 dollár értéke becsültetik, ami az 1907. évvel szemben 1271,771 dollárnyi értékcsökkenést mutat. Ebből az aranytermelést, beleértve a rézet és ezüstöt is 18.6 millió dollárra teszik; A bányászat kezdetétől, vagyis 1880-tól Alaska összes bányatermelését 148 millió dollárra becsülik, s ebből az aranytermelést 142 millió dollárral, a réztermelést 4.1 millió dollárral, az ezüst termelést 1.15 millió dollárral értékelik, a többi vagyis 0.75 dollár a márványgipsz-, ón és széntermelés értékét képviseli.

Poroszország 1908. évi bányáipara köszöntermelése 22 állami és 255 magán, összesen 277 üzemben volt műben együtt 139,002.378 tonnára rugott az 1907. évi 134,044.080 tonnával szemben. A termelés 24.43 százaléka a felső sziléziai medencére, 61.04 százalék Ruhr vidékére esik, a Saar vidéke pedig az össztermelés 8.07 százalékát szolgáltatta. A barnaszéntermelő 5 állami és 386 magán, összesen tehát 391 bánya együtt 55,456.860 tonnát szállított 1908-ban, az 1907. évi 52,660.597 tonnával szemben. Az össztermelés 29.47 százalékát Brandenburg, 43.25 százalékát Szászország és 22.61 százalékát a Rajna vidéke szolgáltatta. Az aszfalttermelő dél-hannoveri 3 bánya jelentékeny visszaesést mutat amennyiben a termelés csak 27.444 tonnát tett ki 223.245 márka értékben az 1907. évi 39,243 tonnával és 296.830 márka értékkel szemben. Ellenben a földolaj kinyerés, dacára a nyomott gazdasági helyzetnek, ismét emelkedést mutat. Az 1908. évi szállítás 113,002 tonna volt az 1907 évi 80.255 tonnával szemben. Az átlagos eladási ár volt 73.82 márka tonnánként, az összérték pedig 8,345.709 márkát tett ki. A vasérctermelés 1908. évi eredménye 4,311.593 tonna, vagyis 766.180 tonnával kevesebb az 1907. évi eredményénél. A cinkérctermelés 7,355 tonnával emelkedett az 1907. évi 606.039 tonna össztermeléssel szemben, az ólomérctermelés pedig 141.316 tonnára rugott, vagyis 7.788 tonnával többre az 1907. évi eredményénél. Rézércet 43.281 tonnával szállítottak kevesebbet az 1907. évi 755.203 tonnával szemben. Ezüstércet csak az állami kezelésben levő Clausthali Sámson bányában termeltek összesen 6.866 (3.563) tonnát 21.312 (13.285) márka értékben. Egy tonna ezüstérc átlagára 3,103.99 (37186) márka volt. Nickelérc termelés a gläserdorfi Mártha bányában 8213 (7537) tonnát tett ki, de ezenkívül a petersbachi vasércbányában is termeltek

5.154 tonna 1288 márka értékű nickelércet, mint mellékterményt. Arzénércet termelt a Reickner Trost bánya Reichenstein mellett (Breslau főbányakerület) és Sámson bánya St. Andreaseerg mellet (Clausthal főbányakerület). Előbbinek termelése 37.4 előkészített érc az előző évi 372 tonnával szemben, az utóbbi bányatermelése pedig 2.888 (1.574) tonnát tett ki 1.614 (1.044) márka értékben. A magánérc termelés 67.241 (72.442) tonna volt 777.508 (822.103) márka értékben. Kénércet, mint mellékterményt nyertek Oppeln kerület 9 község, ólom és cink bányájában együtt 6.397 (7.384) tonnát 75.912 (74.684) márka értékben 141 (270) tonna vitriol- és timsóércet is. Sótermelés. Kősó: 478345.371 (480562.983) tonna 2,156.060 (2,314.258) márka értékben. Egyéb sók együtt 4229893.686 (3910739.421) tonna 50,288.942 (46,801.852) márka értékben. Utóbbiak között szerepelnek: 2037202.553 tonna kainit, 2192188.497 tonna más kálisok, 397.900 tonna kieserit és 103.736 tonna borcit. Ezenkívül termeltek 359003 (353290) tonna főtt sót (ehloratriumot) 9,466.231 (8,012.880) márka értékben. Egy tonnának átlagértéke 26.37 (22.68) márka volt.

Transvaal aranytermelése novemberben 597.765 finom unca volt, vagyis némileg kevesebb, mint október hóban. A 11 havi aranytermelés november hó végéig számítva kitett 137,983.722 dollárt, vagyis 5,820.279 dollárral többet, mint a megelőző 1908. év ugyanazon időszakában.

✂ ÜZLET. SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Fémárak. Londoni piac árjegyzése december hó hó 30-án (árak 1 tonnára [1016 kg.] értve):

	£	s.	d.	—	£	s.	d.
Elektrolyt réz	65	10	0	—	65	0	0
Standard réz							
netto pénztár	61	11	3	—	61	12	6
3 hó	62	10	0	—	62	12	6
Straits-on:							
netto pénztár	153	7	6	—	153	12	6
3 hó	154	17	6	—	155	12	6
Ólom:							
spanyol v. lágy idegen	13	12	6	—	13	15	0
angol közöns. blok	13	15	0	—	14	0	0
Cink:							
sziléziai köz. brand	23	0	0	—	23	5	0
Antimon	29	0	0	—	30	0	0
Higany:							
75 font (33,75 kg.)	9	15	0	—	—	—	—
Alumínium: (98—99%)	67	10	0	—	70	0	0
Nickel (98—99%)	167	10	0	—	171	10	0
Platina troy unca à 120 s.							

Egy font sterling = 1 £ = 20 shilling = 24.01744 magyar korona. Egy shilling (s) = 12 penny (d.)

A londoni váltónak a budapesti börzén 1909. december 30-án jegyzett átlag árfolyama: 240 K 70 fillér.

Zuzóművi vas- és acélalkatrészek. A körmöcbányai m. kir. adóhivatalnál 1909. december 7-én megtartott versenytárgyalások eredményeképp a kaliforniai zuzók számára való zuzóművi vas- és acélalkatrészek szállítását 37.303.4 kilogramm mennyiségben Kachelmann Károly és fia vihyei gépgyáros cég nyerte el 16,331 korona 10 fillérért.

Kenőolaj szállítása. A krekai boszniai és hercegovinai bányakezelőség 10.000 kilogramm kenőolaj szállítására nyilvános pályázatot hirdet. A közelebbi feltételek a bányakezelőség irodájában tudhatók meg. Az ajánlatok megfelelő felirással ellátva 1910 január 20-áig „Bosn. herz. Bergverwaltung in Kreka, bei Tuzla, Bosnien“ címre küldendők be.

Az eszéki Drávahíd. A m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumban 1909. november 15-én megtartott versenydíjazáson az eszéki közúti Drávahíd alapépítményi munkáit a Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r.-t. Rényi és Rottenstein mérnökök nyerték el 294.584 korona 32 fillérért. Ugyancsak e hid pályaburkolati munkáit Ehrlich Adolf és Ernő zágrábi vállalkozók kapták meg 36.527 korona 4 fillérért.

Szénszállítás a kecskeméti villanytelepnek. A városi villanytelep és körkermence részére szükséges szén szállítására pályázat hirdettetett. A legolcsóbb beérkezett ajánlat a *Budapestvidéki kőszénbánya részvénytársaságé*, mely az aknaszenet 1 kor. 83 fillérért, a rostált szenet 1 kor. 95 fillérért szállítja. A közgyűlés a Budapestvidéki kőszénbánya rt. ajánlatát elfogadta.

IRODALOM.

A Vértes hegység földtani viszonyai.

Irtta: Taeger Henrik. 11 táblával és 42 ábrával a szöveg között.

A m. kir. földtani intézet kiadásában megjelent évkönyv (XVII. kötet 1 füzet) tartalmazza ezt a becses és nagyfontosságú tudományos művet.

A Vértes-hegységre vonatkozó eddig ismeretes irodalom lényegében rövid közleményekre szorítkozik; ezek legnagyobb része nem foglalkozik csupán speciálisan a Vértes környékével, hanem részben a Magyar középhegység egész délnyugati területére is vonatkozik. Az ily értekezések ennél fogva éppen oly kevésbé alkalmasak arra, hogy a Vértesnek egy-összefoglaló képét adják, mint a folyóiratokban róla szórványosan megjelent jegyzetek, vagy a mindenesetre alaposabban összefoglalt, de mindazáltal csak egyes területekre szorítkozó paleontológiai leírások, amelyek lényegükben a forrai eocénből faunájára terjeszkednek ki.

A Vértes területéről eddig rendelkezésre álló irodalom fölöslegessé teszi a Vértes-hegység részletesebb feldolgozásának megokolását, annyival is inkább, mert az ezen hegyvonulattal határos Bakony, továbbá az esztergom-buda-pilisi hegyecsoport már évek hosszú sora óta kiváló figyelemben részesültek, s erre hivatott szakemberek részéről sokoldalúan feldolgoztattak. Alapvető munkák a Bakony területére vonatkozólag Böckh Jánosnak, Hantken Miksának, Koch Antalnak, Hofmann Károlynak, Pávay Eleknek és Schafarzik Ferencnek munkái.

A Vértestől északra fekvő ezen hegytömegekre vonatkozó közleményekhez sorakozik Staff Jánosnak legújában megjelent »Adatok a Gerecse-hegység stratigraphiai és tektonikai viszonyaihoz« című munkája (A magy. kir. földtani intézet évkönyve, XV. kötet). A szerző a Gerecse területén eszközölt geológiai felvételeit egyidejűleg foganatosította Taeger Henriknek vérteshegységi munkálataival. Taeger is a Vértes hegyvidékét illetőleg függetlenül szintén hasonló eredményre jött mint Staff, ami igazolja a felfogás helyességét. Ez által az irodalomban annyira elterjedt ama nézetet, mely a délnyugati Magyar középhegységben gyűrődési övet lát, amely az Alpokkal összefügg és belőlük legyezőszerűen kiágazik, épügy megcáfollják, mint ama feltevést, hogy a Kárpátok megtolt tömegei a Magyar Középhegységben gyökereznének.

Taeger Henriknek az impulzust a jelen munka megírásához dr. Frech Frigyes breszlai egyetemi tanár és dr. Lóczy Lajos budapesti egyetemi tanár adta.

A Vértes-hegység és az ehhez észak felől csatlakozó Gerecse-hegység minden részében való behatóbb geológiai megvizsgálása eredményesnek és érdemesnek ígérkezvén, Taeger és Staff 1904. augusztus havában arra határozta magát, hogy e két hegyecsoportot pontosabban meg fogja vizsgálni. Dr. Staff János a Gerecse-hegység, Taeger Henrik pedig a Vértes-hegység felvételére vállal-

kozott. Utóbbinak felvételi munkája az 1904. év rövid őszi hónapjaiban Csákvár és Csákerény környékére szorítkozott. 1905. év május havában az egész hátralevő Vértes-hegységet, az azt övező dombossággal vette munkába, ami egész december hónapig eltartott. A kiválóan becses munka az előző, irodalom és bevezető után stratigraphiai részében a trias, jura, kréta harmad-, negyed- és jelenkor alakulatait tárgyalja vonzóan és nagy részletességgel, tektonikai részében pedig az alaphegység szerkezetét ismerteti: a) eocén előtti törésrendszer és b) ó-miocén-korú törésrendszer, valamint külön a medencének és szegélyének leírását adja. Ezt követi a vidék geológiai kialakulásának története és a paleontológiai függelék külön phytopaleontológiai és külön zoopaleontológiai részszelet. A munka becsét emeli Taeger Henrik felvételi geológiai térképe, ugyancsak az általa szerkesztett tektonikai átnézeti térképpel és a paleontológiai táblák sokaságával.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Bányaszakértő, Wien. Az elismerést köszönjük. Mindenesetre jól esik hallani, hogy „A Bánya” karácsonyi száma olvasóinknak annyira tetszett. Igyekezni fogunk jövőre még szenzációsabbat nyújtani.

K. A. Selmezbánya. Nyomdatechnikai okokból e számból kimaradt. A jövő számban biztosan jönni fog.

L. F. Budapest. Köszönjük. Egyelőre rendes bel- és külmunkatársaink valósággal elhalmoznak érdekes anyaggal. Esetleg alkalomadtán azonban sorát kerítjük.

Nagyobb barnaszénbányászathoz segédmérnök kerestetik, azonnali belépésre, ki az általános szénbányászati ismeretekben és 1–2 évi gyakorlaton kívüli némi jártassággal a gépészetben is bír. Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével „Fiatal bányamérnök” jelige alatt e lap kiadóhivatalához küldendők.
(B. 280/4)

A kémény a bécsi „Stefanskirche”-hez viszonyítva.

**A világ
legnagyobb
kéménye!**

**CUSTODIS ALPHONS
BUDAPEST, VII.,
ROTTENBILLER-U. 1**

**Kémények, ipari-
kemencék, kazán-
befalazások**

Saját gyártmányu FÉNYMÁSOLÓPAPIR és VÁSZON, MÁSOLÓPAPIR, VIASZ és Telefon 28-48.
CREÁT-PAPIR, fénymásolatok, autografiák, FÉNYMASOLATI BERENDEZÉSEK

Fellner Leo, műszaki papirgyár Budapest, V., Váci-ut 4. sz.
Közp. iroda és raktár, villamos üzemű gyártelep

(B. 197/43)

Sürgős esetben fénymásolatok az esti órákban is készülnek villanyfény mellett.

Mélyfurásokat

✂ elvállal és furó-
eszközöket szállit: ✂

ALBERT FAUCK & Cie

III/2. Vordere Zollamtstrasse No. 11,

..... WIEN. ....

Magyarországi képviselő:

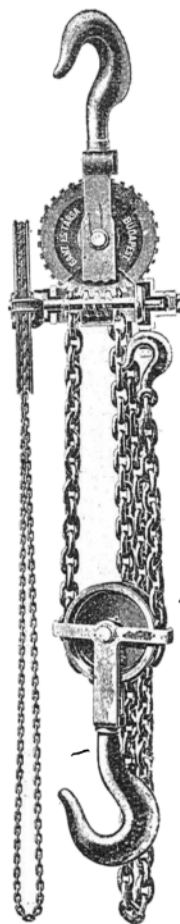
Herczog Ödön

okl. mérnök

BUDAPEST, Erzsébet-körut 26.

TELEFON 107—07.

(B. 1/52)

CONRAD ÉS TÁRSA

műszaki nagykereskedése

BUDAPEST

VI., TERÉZ-KÖRUT 15. SZ.

Csigasorok és emelőgépek

300 kgrtól 20.000 kgr. hordképességig minden magasságra állandóan raktáron tartatnak.

Egyedárusítás GANZ és TÁRSA

cégtől Magyarország részére.

(B 19/2)

Figyelmeztetés!

Tisztelt vevőközönségünknek tudomására adjuk, hogy munkásvédő készülékeink és biztonsági berendezéseink elárulásával Magyarország területén a FEIK ÉS TRÉBA céget Bpest, V., Lipót-körut 22, biztuk meg.

Carl Wendschuch vállalata
Dresden, Struverstrasse II.

(B. 234/3)

Orenstein és Koppel

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST.

Iroda:

VI., Andrassy-ut 102.

Gyár:

Pusztaszentlőrinci nyaraló

Kotrógépek, bányakocsik, billenőkocsik, fordítóköröngök gyártása. Bányasínek, kerékpárok, csapágyak
::: szállitása. :::

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve

(B. 10/4/II.)

1909. évi 3160. szám.

PÁLYÁZAT.

A désaknai m. kir. sóbányahivatalnál megüresedett pénztárolói állomásra, mellyel évi 500 korona fizetés, 100 korona személyi pótlék, 160 korona lakpénz és pótlék esetleg természetbeni lakás, továbbá 50 kgr. sójárandóság és 20 m³ tűzifaélvezete van egybekötve, kiemelve, hogy a kinevezendő a désaknai bányatárs-pénztár kötelékébe köteles ezennel pályázat hirtettetik.

Pályázoktól megkivántatik a magyar nyelvnek szó és írásban való tökéletes ismerete, ép, erős testalkat, hűség, megbízhatóság és józan, kifogástalan magaviselet.

Pályázók felhivatnak, hogy a-sajátkezüleg irt és 1 korona bélyeggel ellátott folyamodványukat, melyben életkoruk, nyelvismeretük s egészségi állapotuk kellően igazolandók, — állami szolgálatban állók felettes hatóságuk utján azok pedig a kik állami szolgálatban nem állanak — az illető megyei főispán (polgármester) utján — 1910. évi januás hó 31-éig terjedő határidőn belül az alulirt sóbányahivatalhoz annál is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkezett folyamodványok tekintetbe nem vehetők.

Kiszolgált és igazolvánnyal ellátott katonai al-tisztek kizárólagos joggal bírnak.

Désakna, 1909. évi december hó 28-án.

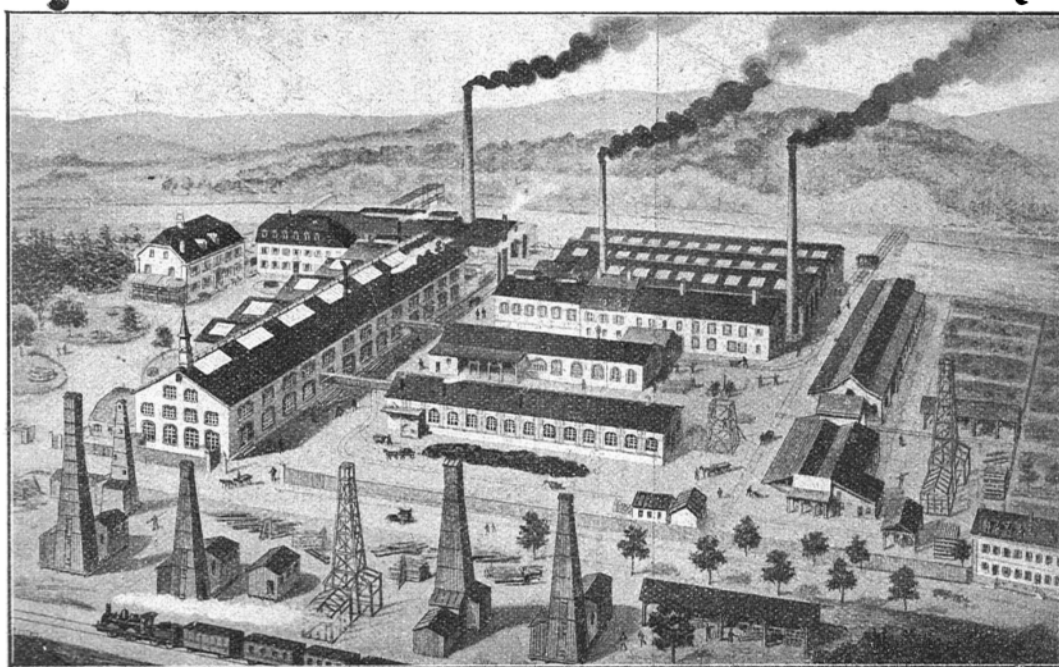
(B 27)

M. kir. sóbányahivatal.

Mélyfúrások mindenféle módszer szerint.

Vogt Niederbruck.

Sürgöncheim

Hivatal Masmünster.

Telefon-szám 9.

Gewerkschaft Gute Hoffnung, Tiefbohrergesellschaft

NIEDERBRUCK bei Masmünster i. Elsass

Kombinált gőzüzemű mélyfúrógép véső és gyémántfúrással a legnagyobb mélységig a „System J. Vogt“ szerint. — Szabadalmazva minden nagyobb államban. — Ezzel a fúrási rendszerrel a legkülönbözőbb ásványok után fúrunk a legnagyobb eredménnyel és pedig Németországban, Franciaországban, Olaszországban, Belgiumban, Romániában, Oroszországban és Afrikában. — Petróleumfúrások. — Aknamélyítési eljárásai vagy anélkül, fúrási tervezetek, vélemények előtanulmányok hegyvízszintek geológiájáról a tengerentúlon is.

B. 297. 43 II.

DRÄGER

MENTŐ- készüléke

Bányák és tűzoltók számára.

Német birodalmi és osztrák szab.

Arany érem St. Louis 1904. — Lüttich 1905.

Több mint 3200 készülék forgalomban.

- Dräger Oxigén tartánya újra-töltésre legalkalmasabb.
- Dräger Pulmotorja. Automatikus oxigénfejlesztő gépe mesterséges légzésre.
- Dräger Hordágya friss levegő sisakkal.
- Dräger Magasnyomású töltőszivattyuja komprimált oxigén részére.
- Dräger Villamos bányalámpája 12 órás világítás céljaira 1 1/2 N. K. lámpával.
- Dräger Villamos sisaklámpája három órás világításra.
- Dräger Záró ventilje acélkorongokra.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Drägerwerk R. I.

Lübeck. ■■ Modern mentőkészülékek különlegességi gyára.
Képviselő kerestetik.

B. 191. 42 II.)

Ziehbanke & Richt-, Polier-, Entzunderungs-
... und Rohr-Abwalzmaschinen ...

Ch. Zimmermann
Maschinenfabrik, Köln-Ehrenfeld

B. 294/44 II.)

Magyarországi vezérképviselő
Molnár M. és Társai
 műszaki és mezőgazdasági cikkek nagybani raktára
 Budapest, V., Ferenc József-tér 6.

(B 227/40/II.)

SCHÜTZ A. G.

WURZEN i/Sa.

légsűrítő osztálya

szállít:

sűrített levegőjü kézi furó-kalapácsokat

automatikus áttétellel szén- és egyéb kőzet részére, lég- és vízhűtéssel, legnagyobb teljesítő képességgel, a legcsekélyebb lég-fogyasztás mellett.

!! EXPANSIÓS SZABÁLYOZÁS !!
 Legnagyobb üzembiztonság és tartósság !!

Különlegességek: Fejtő-, mélyítő- és vésőkalapácsok, valamint az összes sűrített levegővel dolgozó szerszámok a gép-, bánya- és kőipar részére. □□□□□□□□□□

Villamos forgófurógépek.

Légkompresszorok

szállíthatók és helyhezköthetők. — A cég e különlegességgel 30 év óta foglalkozik.

A NOBEL DYNAMIT

✂ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ✂

szállítja

a jelenkor legjobb robbantó szereit.

Gyár: POZSONYBAN.

Különleges gyártmányok:

Robbantó gelatin, gelatin-dinamit, nehezen fagyó dynamit, bányalég-dinamit, Rhexit és Progressit; továbbá robbantó gyuta-csok, biztonsági gyújtószinórok,

a villamos gyújtáshoz való mindennemű szükségleti cikk, Tirmann-féle szab. perkussziós és dynamó-electromos izzó-gyújtók.

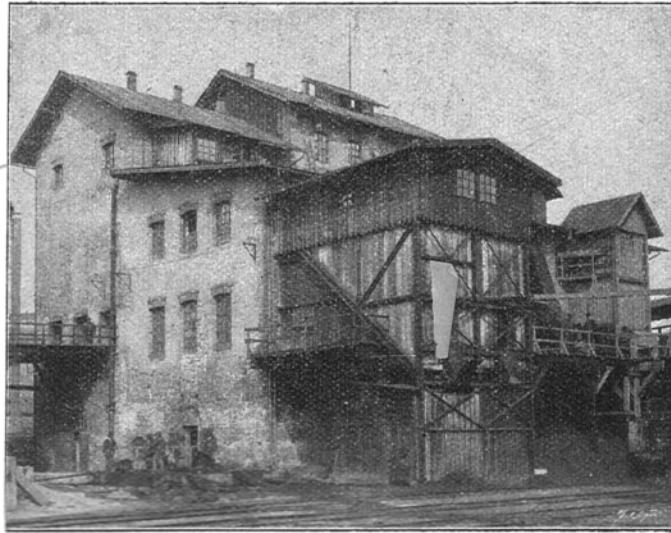
Marcheggi Gépgyár és Vasöntőde

Telefon 44-81. Iroda: Budapest, V., Sziget-utca 4. SZ. Telefon 44-81.

Szénosztályozó és szénmosótelepek ércelőkészítő-telepek, kokszrostáló és salakmosó-telepek.

Érc és szénelőkészítés a legmodernebb kivitelben.

Legelső referenciák a már általánosan létesített nagy telepekről.

Szénosztályozó és mosó az Urlikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya r.-i. számára Lupényben.

Összes aprító gépek, legújabb rendszerű tömegszállító berendezések, vaskonstrukciók.

Teljes telepek berendezése.

Saját nagy kísérleti állomás. Katalógus teljesen díjtalanul.

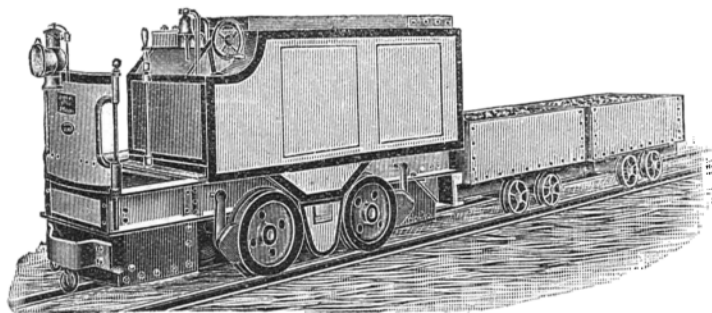
Schember Frigyes

Budapest, VI., Andrásy-ut 50.

Bánya- és kohó-műszaki iroda

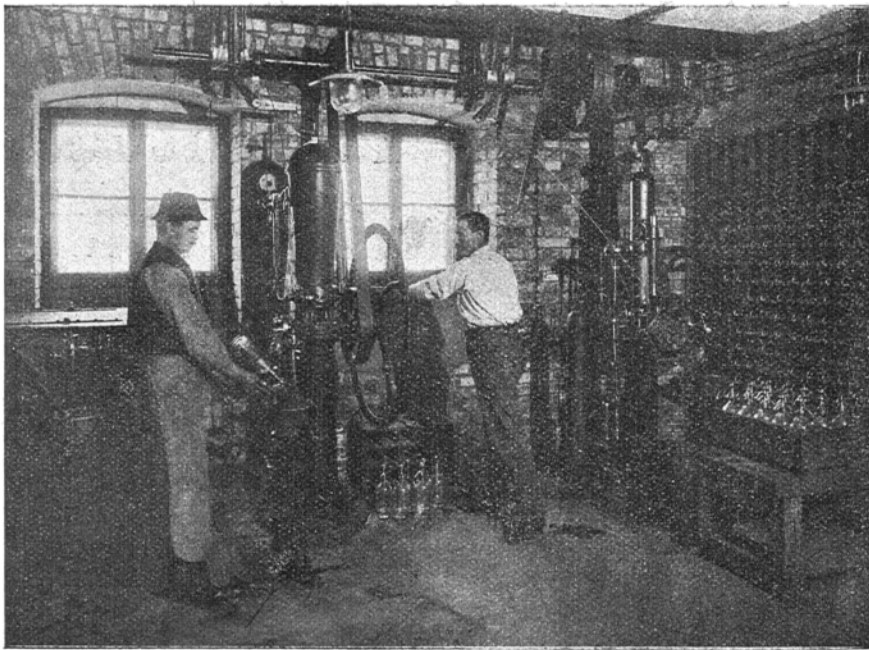
Tökéletesen tűz- és robbanásmentes **benzinbányamotorok**

Még sujtóléges bányákban is minden veszélyt kizáró módon használhatók. Igen kicsiny építményűek, még a legkeskenyebb keresztvágásokban is kiválóképp alkalmasak.

Az én benzin-lokomotívjaim előnye más rendszerűekkel szemben :

1. A karburator teljesen elesik, ennél fogva a tüzelőanyag hanyag kivétele lehetetlen. — 2. A robbanás a felszívó és a kifuvó szellentyűjébe sohase csaphat át, ennél fogva elkerülhető a durranás és robbanás. — 3. Az égő anyag szivattyuja fölösleges. — 4. A víz cirkulációját eszközlő szivattyu sincs. — 5. A cirkuláció automatikus. — 6. A vıztartót csak egy-kétszer kell tölteni a munkaszak alatt. — 7. A mozdony egyazon teljesítőség mellett kisebb és keskenyebb, mint bármely más rendszerünél. — 8. Kevesebb tüzelőanyagra van szükség.

Szikvizgyártóberendezés
palackokban
való kimérésre.

Szállitva a
Diósgyőri m. kir. Vas- és Acél-
gyár alkalmazottai fogyasztási
szövetkezetének, Diósgyőr.

Egyéb referenciák:
Skodawerke Act.-Ges., Pilsen,
Witkowitz Steinkohlen - Bergbau
Act.-Ges., Witkowitz,
Bosnische Ammoniak - Sodafabrik
Act.-Ges., Lukavac,
Ganz és Társa, Budapest,
Bosnische Holzverwerthungs-Act.-
Ges., Bosnisch-Brod, stb. stb.

Dr. Wágner és Társai

Egyesült Gyárak mint Betéti Társaság,

Budapest, IX. ker., Tinódy-utca 3. sz.

Szikvizgépek, szifonok különlegességi gyára.

Fontos munkásjóléti intézmény!

Bányák és ipartelepeknek saját üzemü

**szikvizgyártó-
berendezésekkel**

való felszerelése.

Tessék 51. sz. árjegyzékünket kérni!

Elsőrendű referenciák!

Szikvizgyártóberendezés
hordókban
való kimérésre.

Szállitva a

Magyar királyi államvasutak gép-
gyárának, Budapest, X., Kőbá-
nyai-ut 21.

Egyéb referenciák:

Weiss Manfréd fémárugyára, Csepel.
M. kir. vasgyár, Zólyombrézó, stb.

